

ÉPÍTÉSZET A MŰVÉSZETEK VÖLGYÉBEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

KONCEPT-ISMERTETŐ / I.: HELYSZÍNEK ÉS SZEREPLŐK

KAPOLCSI KRÓNIKA

Értékközösítés, értékteremtés a Völgyben

A Veszprém-tapolcai országútról, már Kapolcs belterületén jól látható egy szépen rendbe hozott vízimalom. Története, hogy 1976-ban rátalált és megvásárolta a félig rombadőlt Kőszegi-malmot Pápai Gábor erdőmérnök - az Erdészeti Lapok főszerkesztője - és kitarató, zömmel kétkézi munkájával ipartörténeti értékhez méltóan rendbe hozta, s lakja nyaranta azóta is. Néhány kilométerrel távolabb - az akkor még bővízően csordogáló Eger patak mentén - az Anna malmot Harmathy Ildikó és férje, Focht Géza 1983-ban kezdte átépíteni, megmenteni. A közel 300 éves malom napjainkban jó nevű panzió, a hozzá kapcsolódó 2 hektár területen biogazdálkodás folyik.

Önálló fejezet a völgy életében, hogy 1985-ben parasztházat és portát vásárolt itt Márta István zeneszerző és Szurdi Éva keramikus.

Márta István és népes baráti köre a kigondolója, megalapozója - immáron öt éve éltezője, szervezője - a Kapolcsi (majd Kapolcsi-Petendi; 1993 óta a Kapolcsi-Petendi-Dörögdi) Művészeti Napoknak. Külön története van a Vigántpetendhez tartozó Csórompusztai major és magtár fiatal építészekkel, művészekkel benépesülésének is, melyet hitelesen Pécsi Erika, Hatvany Csaba, Jack Tibor és társaik tudnak elmesélni az arra járóknak.

Ők, hátat fordítva a városi életnek, 1986-ban telepedtek le itt. A csórompusztai építészektől alkotó grafikusok, iparművészek - városi minőségű infrastruktúrával - egyidejűleg mentő-ápolói a népi építészetnek és meghonosítói a számítógépes kultúrának, nemzetközi kapcsolataik révén követve a „civil diplomáciának”.

részletek Bús Gabriella és Nemoda István írásából (1994)

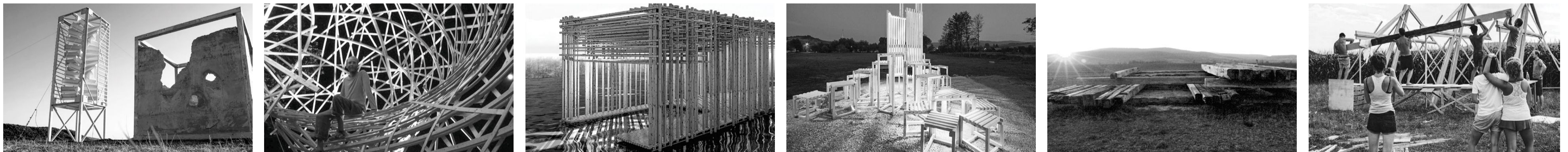
CSÓROMPUZSTA

a devecseri Csóron-család emlékét őrzi nevében. A család a 16. században vetette meg lábát a vidéken, így a település, amelyet Felsőszentmártonnak is neveztek, a 16. század második felében jöhetett létre. A 17. század közepén az Esterházy grófok birtokába került, 1757-ben „falucska”-ként említik. 1763-ban azonban a tiszttartó javasolta, hogy a földesúri gazdálkodás helyett adják ki a területet művelésre a környékbeli falvaknak, - 1832-ben már Kapolccsal egyesült birtokként említik. Csórompuszta épületgyűjtése az 1980-as évek közepén, az építész és iparművész baráti társaság értő kezei között új életre kelt. Azóta az egykori magtár és társadalmi majorság helyreállított és új épületei különleges tervező-és oktatóközpontnak adnak helyet, - Csórompuszta „Kreatív Terében” tanulni, alkotni, pihenni egyaránt lehet. 1989-ben itt rendezték meg először a Kapolcsi Művészeti Napokat, - itt kezdődött a Művészetek Völgye története. 2011-ben rendezett itt először tábor a Hello Wood, - azóta már visszatérő vendégek, otthonra leltek. S 2015-től - a már intenzíven zajló közös gondolkodás eredményeképpen - a tervek szerint itt összpontosulnak a Völgy építészeti programjai.

PÉCSI ERIKA

meghatározó szereppel bír abban, hogy Csórompusztán a múlt értékeit őrzi, ám a jövőnek üzenő épületgyűjtés teremtődött meg. A belső építészektől határozza meg önmagát, - s érthetjük ezt a szó szoros és átvitt értelmében egyaránt. Tervezőként a környékbeli falusi porták megmentőjévé vált, Kapolcson s a környező településeken több mint húsz épület újult meg tervei nyomán, - de Tapolcától Veszprémig is láthatók munkái. Ezzel párhuzamosan pedig a régi majorságban egy olyan szellemiségű közösségi tér formálódott, amely inspirál, a bennünk rejlő alkotóerő felkutatására hív, majd feltöltődve utunkra bocsát. Ilyen élményekről számolnak be a dráma, vagy tömegkommunikáció tagozatos gimnáziumi csoportok, zenészek, építészhallgatók. - s egyre bővül azoknak a köre is, akik Erika kineziológia vagy jobb agyféltekés rajztáborára érkeznek, mert fejlődni, elmélyülni vágyanak.

A HELLO WOOD

- multikulturális-multidiszciplináris művészeti program. Legismertebb eseményünk a nyaranta megrendezésre kerülő egyhetes alkotótábor, ahol ismert és elismert szakemberek, művészek osztják meg tudásukat tehetséges fiatalokkal. Az itt létrehozott alkotásoknak két közös jellemzője van: hogy többnyire fából készülnek és, hogy a társadalmi szerepvállalás és a művészetek összefonódása nem hiányozhat belőlük. A Hello Wood tudományos és művészeti területeket integrál, országhatárokat átívelve hoz össze diákokat és oktatókat, közösséget épít és tehetséget kutat.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉS ZET A MŰVÉ SZETEK VÖLGYÉ BEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

KONCEPT-ISMERTETŐ / II.: AZ ÉPMŰVVÖLGY - SOROZAT

VÖLGY-ÉPÍTÉS ZET

VölgyFutár, 2013: Az összművészeti fesztiválok lényegükből kifolyóan igyekeznek az ember által alkotott minden szépséget, gondolatot, hozzáadott értéket megmutatni. Zene, tánc, képzőművészet, irodalom, film, iparművészet sorakozik egymás mellett ezeken a rendezvényeken, és nekünk csak mint egy polcra, a kosarunkba kell pakolni az épp megkívánt élményt. Ám építészetet hiába is keresnénk, hiánycikk az, még a pult alól sem kerül elő ... nem így a Völgyben! Nem így a Völgyben, ahol Eleőd Ákos építész sorozatot indított „Építészet a Művészetek Völgyében” címmel. Évről-évre komplex témákról szólnak az építészeti kiállítások és beszélgetések; komplex élményt akar nyújtani, nem csupán egy-egy épületet megmutatni.

Eleőd Ákos, 2012: Az adott korok jelen idejű építésze mindig magában kell, hogy foglalja a múlt értékeinek, az építészeti örökségnek tiszteletét csakúgy, mint a jövő tervezését, a települések fejlődésének átgondolt jövőképét; az építészet szól vizuális kultúráról és a tér tudatos, érzékeny kezeléséről; szól önbecsülésről és közösségi értékekről, - egyszerűen értelmezhetetlen s elfogadhatatlan, hogy az építészet ne legyen szerves része, fontos eleme a mindenkor kulturális közgondolkodásnak!

Az első lépés tehát, hogy az építészet legyen jelen a kortárs kultúra eseményein, - legyen természetes, hogy ott van! - most pl. a Művészetek Völgyében. A második lépés persze az, hogy mivel, milyen anyaggal képviselteti magát, - kuratori koncepciómat megfogalmazva mindenképpen arra helyeztem a hangsúlyt, hogy komplex témákat válogassak, amelyek az építészet árnyalt gondolati háttérébe engednek bepillantást. - S bár, természetesen naivság lenne azt hinni, hogy egy művészeti fesztivál esemény-sorozatában egy építészeti program ottléte óriási fordulatot eredményezne a közgondolkodás terén - ugyanakkor meggyőződésem, ha a VölgyLátogatók értő szemmel olvassák, akkor felsejlik bennük: csuda dolog lehet az, aminek környékén ennyi szeretet, humánus, érdekesség és tudás csoportosul ... amit úgy hívnak: Építészet.

PROGRAM

Építészet a Művészetek Völgyében

Program '2011: Posztumusz Ybl-díjasok életműve

helyszín: Kapolcs, kávézó

időpont: 2011. július 22-31.

Beszélgetés „a posztumusz Ybl-díjról, jeles alkotókról, építészeti értékekről, építészeti felelősségről”

meghívott vendég: Winkler Barnabás építész

helyszín: Kapolcs, kávézó

időpont: 2011. július 23. szombat 16.00;

Program '2012: „ az múltnak emlékei ... lájkolva valának ”

helyszín: Kapolcs, Kastély

időpont: 2012. július 27-augusztus

Beszélgetés: Hogyan találkozik régmúlt korok kultúrtörténete - modern korok online szokásaival?

meghívott vendég: Kerner Gábor műemlékvédő

helyszín: Kapolcs, Kastély

időpont: 2012. július 28. szombat 16.00

Program '2013: „A Völgy és környezete építészetét bemutató sorozat / I.: Kapolcs; Csórompuszta”

helyszín: Kapolcs, Faluház

időpont: 2013. július 26- augusztus 4.

Beszélgetés: „Kapolcs-környéki-krónika ... a huszadik század kilencvenes éveiből”

meghívott vendég: Pécsi Erika belsőépítész, a Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet elnökhelyettese

helyszín: Kapolcs, Faluház

időpont: 2013. július 27. szombat 16.00

Program '2014: „A Völgy és környezete építészetét bemutató sorozat / II.: Értéktörző épületek

helyszín: Kapolcs, Faluház

időpont: 2014. július 25- augusztus 3.

Beszélgetés: „Völgy-környezet-kultúra/II.: múlt és jelen együttélése táji és építészeti értékek mentén”

meghívott vendégek: Pápai Gábor és Szabényi László, értéktörző épület-felújítók; s az építészeti Völgy-barangolás állandó

meghívottja: Pécsi Erika belsőépítész, a Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet elnökhelyettese

helyszín: Kapolcs, Faluház

időpont: 2014. július 26. szombat 15.30

Program '2015: Falu+fejlesztés / Közösség+építés

helyszín: Hello Wood Projekt Falu – Vigántpetend, Tókert

Beszélgetés: „hagyományok és kortárs igények értékörzés és értékteremtés az épített környezet közösség-formáló hatása környezet alakítás, mint társadalmi szerepvállalás”

helyszín: Hello Wood Projekt Falu – Vigántpetend, Tókert

időpont: 2015. július 26. vasárnap 17.00

Az ÉpMűVölgy / Hello Wood közös programja: Pécsi Erika belsőépítész - Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet;

Krizsán András építész - Falufejlesztési Társaság; Pozsár Péter építész - Hello Wood; Eleőd Ákos építész - ÉpMűVölgy

helyszín: Vigántpetend, Tókert

időpont: 2015. július 26. vasárnap 17.00

ELEŐD ÁKOS

Ybl-díjas építész. 1986-ban végzett a BME Építésmérnöki Karán. 1986-92 között a Vadász és Társai Építőművész Kft.-ben, 1993-tól saját stúdiójában, a Homo Humanus Kft.-ben tervez. Az 1992-es tervpályázat I. díjasaként a budapesti Memento Park építészeti és tartalmi koncepciójának kidolgozója, tervezője, - azóta munkásságának fő területét programalkotást, koncepciótervezést is magában foglaló projektek építészeti feladatai jelentik. Tevékenysége a térbeli gondolkodás gyakorlati és elméleti területeire egyaránt kiterjed, lakó- s középületek, városépítészet, műemléki revitalizáció, belsőépítészet és térarchitekturák tervezése mellett publikál, előadásokat tart, szakmai programokat vezet. 1991-től a Folyamat Társaság művészcsoporthoz tagja, számos kiállítás kurátora/rendezője/résztevője. A Művészetek Völgye és a budapesti Barabás-Villa építészeti programjának kurátora.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉS ZET A MŰVÉ SZETEK VÖLGYÉ BEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM / AZ IDEI PROGRAM, - S ANNAK I. FEJEZETE: AZ ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

A 2016-OS PROGRAM:

Falu+ fejlesztés / Érték+védelem

Az ÉpMűVölgy-sorozaton belül tavaly a Hello Wood-dal elindítottunk egy többfordulós közös témát, amelynek „alaptémája a HelloWood speciális projekt-falu-fejlesztésének, s a mindennapok településfejlesztési gyakorlatának háttérében lévő közös gondolatok”

- a tavalyi értékörzés-értékkeremtés témakör nyomán idén az értékvédelem a középpontban; az épített örökség védelmétől a települési-tájegységi értékek védelméig, - a tárgyilagos definícióktól az azok humán tartalmát értelmező-képviselő konkrét példákig.

- erről szól a kiállítás:

helyszín: Kapolcs, Faluház; időpont: 2016. július 22.- 31.

- és a kapcsolódó beszélgetés:

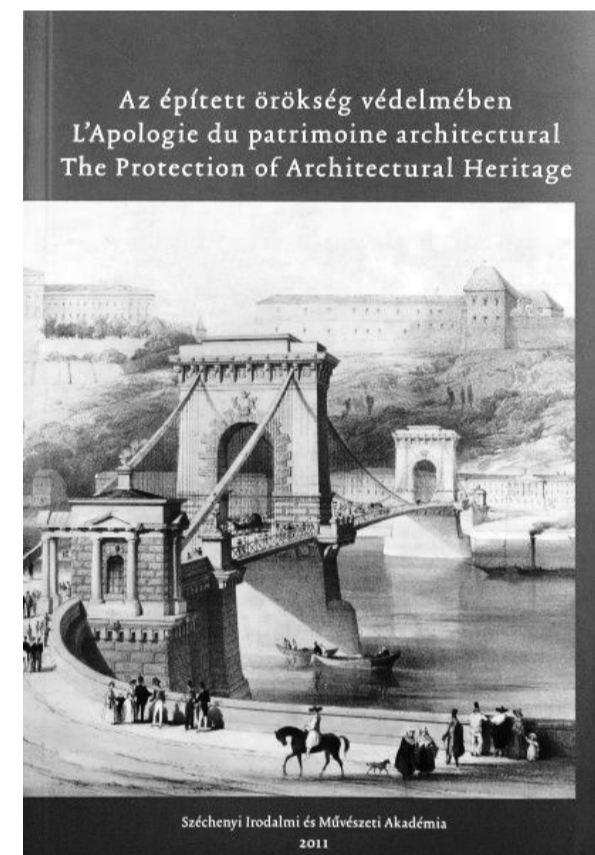
helyszín: Kapolcs, Faluház; időpont: 2016. július 24., vasárnap 11.00

Eleőd Ákos beszélgetőtársai:

- Klaniczay Péter Forster-díjas építész, örökségvédelmi szakértő – ICOMOS MNB alelnök
- Pózsár Péter építész – Hello Wood;
- Pécsi Erika belsőépítész – Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet

A kiállítás elkalauzol budapesti épített örökség-konferenciától „a tájban élő emlékekig”; a pozitív példák közt meglátogatja a diszeli Látványtárat és a balatoncsicsói plébániát; bemutat TÉKÁ-t és Völgyzugolyt, kapolcsi VölgytörtéNET-et és a Vigántpetend>Hello Wood kapcsolat új fejezetét; s ennek okán összefoglalja e kapcsolat régi fejezeteit, az elmúlt évek csórompusztai HW-alkotótáborait.

A kiállítás záróablója – bulvármondattal élve – „kiállításon még soha nem látható képeket tartalmaz”, - de ez speciel itt és most még igaz is: a Hello Wood legfrissebb építményeinek, a Művészetek Völgye előtti napon befejeződő alkotótáborának képeit; a téma iránt érdeklődő Völgylátogatók így a Völgy területén belül is találkozhatnak az új projekt-falual, - egyben figyelemfelkeltés & kedvcsináló, hogy el is sétáljanak oda.

2011. március 1-2. között nemzetközi konferenciát tartottak Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia Kongresszusi Termében „Az épített örökség védelmében - Változó társadalom-változó műemlékvédelem?” - címmel. A rendezvényen hazai építészek, urbanisták, művészettörténészek, közgazdászok, szociológusok mellett meghívott külföldi vendégek - brit, francia és norvég szakemberek - is részt vettek.

A két nap fő témája az örökségvédelem hosszú távú céljai és helyének meghatározása volt.

Marosi Ernő művészettörténész Kinek az öröksége? című nyitó előadásában megadta a két nap elméleti-szellemi háttérét. Beszélt a műemlékfogalom és -védelem történeti kialakulásáról, valamint az örökségi helyszínek sajátos problémáiról. A címben feltett kérdésre válaszolta, hogy a műemlékek összessége az elődeink öröksége, mindenkor tulajdonosa pedig a civilizált emberiség, - a műemlékek többretegű jelentéstartalmát elemezve pedig kitért arra, hogy az egyik legfontosabb jellemzőjük a közösségi identitáshoz való kötöttség.

A konferencia tanulmánykötetét a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia adta ki.

Tallózás a meghívott külföldi szakemberek előadásaiból:

Chevalier Bertrand, Troyes urbanisztikáért felelős alpolgármestere a sikeres városközpont-megújítási projektet mutatta be, amelynek során a XX. század második felében a textilipar válságába zuhant, 60.000 fős város központja újra élhetővé vált. A folyamat itt is a meglévő örökség felértékelésével kezdődött, amelyben a XVI-XVII. századi, jellegzetes favázas lakóépületek mellett a XIX. századi ipari emlékek is helyet kaptak: a belváros gyalogos övezetté tétele, a közterületek felújítása és a különféle kedvezményekkel segített épületrekonstrukciók visszahúzták az embereket a központba.

dr. Wilfried Lipp művészettörténész, az ICOMOS alelnöke történeti áttekintést nyújtott a műemlékekhez való viszonyulás különféle formáiról a XX. század folyamán, a számos charta és doktrína fényében. A jelenlegi helyzetről szólva a világörökségi helyszíneket mint a globalizált társadalom gyökértelenségéből eredő ürt betölteni képes identitás-képző elemeket mutatta be.

Dr. Anthony D. F. Streeten, az English Heritage területi igazgatója az örökség életciklusát négy pontban határozta meg. A megértés magában foglalja a történeti környezet értékeinek megfelelő kutatását; az értékelés a proaktív stratégia nyomán történő megőrzés tervezését; a gondoskodás a megújítás sokrétű feladatait; az élvezet pedig a jól megválasztott funkciójú fejlesztést foglalja magában, amely újra generálja és erősíti az emberekben az örökség megértését és kellő értékelését, s ezáltal a körfolyamat kezdődhet előlről.

Terje Nypan, a Norvégiai Kulturális Örökség Igazgatósága főtanácsadója az örökségalapú fejlesztések előnyeit ismertette elmondta, hogy a rekonstrukciók fajlagosan jóval nagyobb (akár kétszer, négyszer több) létszámú - ráadásul szakképzett - munkaerőt igényelnek, mint az új építkezések - ez már önmagában közvetlen jótékony gazdasági hatást jelent. A gépesített műszaki háttér aránya jóval kisebb, ezért a befektetett pénz jelentős része bérezésre fordítható. Az identitástudat erősítését a helyi eredetű anyag és munkaerő elsőbbbsége, valamint az iparos szaktudás bővítése fokozza. Mindezek elősegítik, hogy az örökségvédelem a stabil gazdasági növekedés egyik záloga és a válságkezelés egyik hatékony módja lehet.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉSZELET A MŰVÉSZETEK VÖLGYÉBEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

II. FEJEZET: „A TÁJBAN REJLŐ KISEMLÉKEK”

A MAGYAR ÁLLAMI TERMÉSZETVÉDELEM HIVATALOS HONLAPJA

Bevezető

A tájban olyan emlékek élnek múltunkról, amelyek tiszteletet ébresztenek bennünk és tanítanak. Ha az utókor számára meg akarjuk őrizni a tájban rejlő kisemlékeket, az értékmegőrzés egyik fontos alapja a természeti, kultúrtörténeti, táji örökség ismerete, az értékes tájelemek, azaz tájértékek felmérése és megóvása.

Az egyedi tájérték fogalma

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

Ezeknek az értékeknek gyakran „csak” a helyi közösségek számára van jelentősége, mint például a népi vallásosság táji megjelenéseként egy-egy kápolnának, vagy a korábbi tájhasználat emlékeként egy-egy gémeskútnak, borospincének. Sok esetben viszont jelentőségük a helyi szinten messze túlmutat.

Az egyedi tájérték főtípusai, típusai, altípusai és fajtái:

Kultúrtörténeti értékek

Településsel kapcsolatos egyedi tájérték

- Mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás (pl. utcakép, kúria, lakóház, tájház, kapu)
- Birtokjel, határjel (pl. határhalom, határkő, határmezsgye)
- Kultikus, szakrális építmény, alkotás, helyszín (pl. templom, kápolna, kálvária, feszület, képesfa, „kaptárkő”)
- Temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás (pl. temető, sírkő, kopjafa)
- Védelemmel kapcsolatos létesítmény (pl. erőd, bástya, városfal, sánc, bunker, tűzvigyázó torony)
- Földméréssel kapcsolatos létesítmény (pl. földmérési alapponthoz kapcsolódó létesítmény)
- Zöldfelületi létesítmény, objektum (pl. park, vadaspark, kúriakert, „jelesfa”, fasor)

Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos egyedi tájérték

- Út, útvonal vagy annak részlete (pl. hadi út, zarándokút, csordaút, mélyút, vasút, sikló)
- Útvonalakat összekötő létesítmény (pl. híd, alagút, viadukt, komp)
- Közlekedéssel, szállítással kapcsolatos építmény, épület, létesítmény (pl. vasútállomás, bakterház, vámház, kikötő)

Termeléssel kapcsolatos egyedi tájérték

- Erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték (pl. erdészház, csúszda, rakodó, vadászles)
- Agrártörténeti egyedi tájérték (pl. majorság, tanya, pincesor, préház, istálló, verem, halastó, művelési szerkezet)
- Ipartörténeti egyedi tájérték (pl. műhely, vashámor, huta, szénégető, mészégető, malom)
- Bányászattal kapcsolatos egyedi tájérték (pl. külszíni fejtés, horpa, táró, rakodó)
- Vízhasználattal, vízgazdálkodással kapcsolatos egyedi tájérték (pl. zsilip, gát, víztorony, forrásfoglalás, tóka)

Egyéb emberi tevékenységhez, eseményhez kapcsolódó egyedi tájértékek

- Történelmi vagy kulturális eseménnyel, illetve jelentős személlyel kapcsolatos egyedi tájértékek (pl. csatahely)
- Turizmushoz, természetjáráshoz kapcsolódó egyedi tájértékek (pl. turistaház, kilátótorony)
- Vendéglátáshoz kapcsolódó egyedi tájérték (pl. csárda, fogadó)

Természeti egyedi tájértékek

Földtudományi egyedi tájértékek

- Geológiai egyedi tájértékek (pl. mélységi magmás kőzet feltárása, előfordulása, gyűrődés feltárása, előfordulása)
- Geomorfológiai egyedi tájértékek (pl. vulkáni eredetű domborzati forma, gyűrt domborzati forma)
- Talajtani egyedi tájértékek (pl. talajszelvény, talajmintázat)
- Vízparti egyedi tájértékek (pl. forrás (kivéve, ha ex lege védett természeti érték))

Biológiai egyedi tájértékek

- Növényegyed, növénycsoport (pl. erdőrészlet, erdőmaradvány, erdőszegély, fa, jellegfa, mezsgye)
- Élőhely (pl. mocsarak, mocsárrétek, homoki gyepek, löszgyepek, üde lomboserdők, fenyőerdők)
- Állatok tartózkodására szolgáló hely (pl. fészkek, fészektelep, táplálkozóhely)

Tájképi egyedi tájértékek

Kilátópont egyedi vagy jellegzetes látványképpel (pl. kilátópont, „látókő”)

Vonalas jellegű kilátóhely egyedi vagy jellegzetes látványképpel (pl. panorámaút)

Az egyedi tájérték felmérés célja

Az egyedi tájértékek felmérésének célja a települések közigazgatási területén található, az adott közösség számára fontos kultúrtörténeti, természeti és táji értékek felkutatása, felvételezése, egyedi tájértékké nyilvánítása és az egyes típusokra vonatkozó kezelési előírások megadásával fennmaradásuk biztosítása. A felmérés célja egy egységes, az egész országra kiterjedő kataszter létrehozása, amely egyaránt segítséget nyújt a tájvédelmi szakterületi ügyek megoldásához, a tájvédelmi szempontból jelentős természeti és kultúrtörténeti értékek védelméhez, megőrzéséhez, valamint ezen értékek turisztikai célú bemutatásához az önkormányzatok közreműködésével.

Az egyedi tájértékek felmérését nagyban elősegítette a 2009-2010-ben megvalósult TájÉrték Kataszter (TÉKA) program. (ld. részletesen →)

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉS ZET A MŰVÉ SZETEK VÖLGYÉ BEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

POZITÍV PÉLDÁK – 1.: ELSŐ MAGYAR LÁTVÁNYTÁR / DISZEL

Az Első Magyar Látványtár 1990 márciusában született, Vörösváry Ákos magángyűjteményéből és Altorjai Sándor festőművész képzőművészeti hagyatékából: több ezer darabos, nagyrészt kortárs művészeti gyűjteményt őrző, gyarapító, bemutató intézmény. A kiállításgondozást önálló művészeti ágnak tekintve gyakorolja, mely során a „grand art”-ot rendre kiszabadítja a hagyományos múzeumi gettóból, hogy eleven közegben, szokatlan vonatkozásrendszerben ismerhessen jobban magára.

Az Első Magyar Látványtár Kiállítóháza a balatonfelvidéki Tapolca-Diszelen 1997 nyaratól látogatható. Az elromosodott Stankovics-malom épülete Mújdricza Péter építész tervei alapján 7 évi építkezés után született újjá, és azóta minden évben új kiállítással várja látogatóit. Az időszakos nyitvatartású Kávézó belsőépítészetét Pécsi Erika tervezte.

Első Magyar Látványtár
Kiállítóház
Tapolca-Diszel, Derkovits u. 7.
a Templom térnél
Tel.: 87/414-120
30/536-5456

A Látványtár Kiállítóháza a kiállításokon kívül kulturális rendezvényeire is várja az érdeklődőket. Jazzkoncertekre, előadóestekre, könyvbemutatókra, nyilvános beszélgetésekre, de vendége volt már a Kiállítóháznak a Teatro Capriccio Sátorszínház is.

Már hagyományos program Diszel Márton-napi búcsúján, a Nyitott nap. Erre az alkalomra a falu lakóit hívja meg a Kiállítóház, de az alapítók minden érdeklődőt szeretettel várnak jó találkozásokra, beszélgetésekre, terített asztal és csobánci bor mellett.

A Kiállítóház mellett épült meg a Falukemence, ahol jeles napokon nemcsak kenyér, hanem más finomságok is sülnék a kemence nagy, vigyázó tekintetétől kísérve.

Nyitvatartás
június 19-től szeptember 30-ig
10-18 óra között
HÉTFŐN SZÜNNAP!
Október 1-től május 31-ig
előzetes egyeztetés szerint:
info@latvanytar.com

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉS ZET A MŰVÉ SZETEK VÖLGYÉ BEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

POZITÍV PÉLDÁK – 2.: PLÉBÁNIA FELÚJÍTÁSA / BALATONCSICSÓ

A 30 éve elhagyottan álló épületegyüttes 5 falu összefogásával épült a XVIII. század végén, és 180 évig volt a Nivegy-völgy (Óbudavár, Szentjakabfa, Balatoncsicsó, Szentantalfa, Tagyon) közösségi, spirituális központja. A felújítással ebbe a státuszába szeretnénk visszaállítani az épületet, hogy ismét szolgálja a Nivegy-völgy egész közösségét. Terveink szerint a helyi turizmus, a kulturális élet, a civil összefogás otthonává válik majd, ugyanakkor - elsősorban közösségi gazdasági vállalkozás révén - a saját lábára áll.

A Forster Központ és a Norvég Alap által támogatott mintaprojektben a kulturális és épített örökség megőrzését szeretnénk összeegyeztetni a Nivegy-völgy és a helyi közösség fejlesztésének szempontjaival.

Ezért már az épület felújításának megtervezése is a helyi közösség bevonásával történt:

- közösen terveztük meg, milyen funkciókat alakítsunk ki a felújítás során az épületegyüttesben, a felújítást tervező Építész Stúdióval - Félix Zsolt és Hőnich Richárd építészekkel - együtt gondolkodva
- a helyi közösségi összefogás erősítése érdekében beszélgettünk Nivegy-völgy jövőjéről, lehetőségeiről, hogy olyan jövőképet tudjunk kialakítani, amelyben mindenki megtalálja a helyét
- humán kapacitás fejlesztése – feltérképeztük a helyi közösségi és gazdasági élethez hiányzó tudások, készségek, információk körét, és megszerveztük a szükséges képzéseket is, amelyek 2015 januárja óta zajlanak
- üzleti modell kialakítása – megtervezzük, hogyan működhet majd a plébánia önfenntartó módon, milyen tevékenységekkel tudunk forrást előteremteni a működtetésre, fenntartásra, későbbi fejlesztésekre.

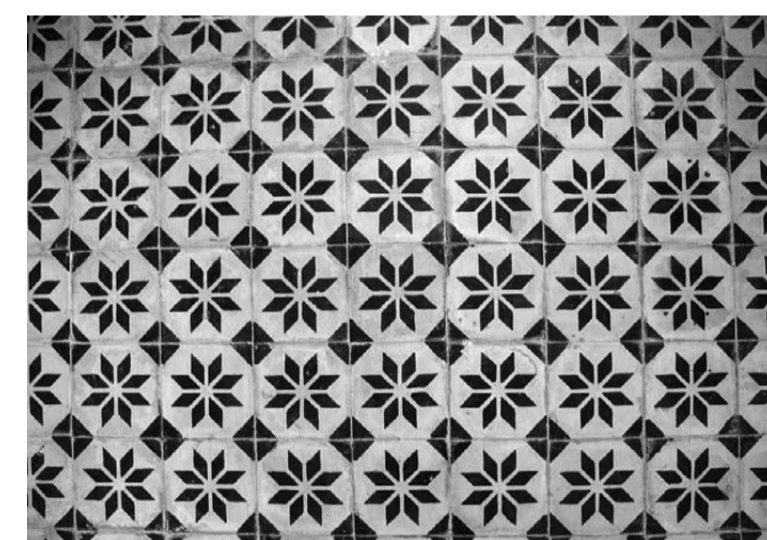
Számos ötlet, javaslat született. A tervek szerint lesznek itt kulturális és közösségi rendezvények, kiállítások, koncertek, előadások. Működik majd ifjúsági klub is. Helyet kap a környékbeli szervezetek számára közös fenntartású civil iroda. Valamint helyi termék bolt, borbemutató, a fenntartáshoz szükséges források előteremtéséhez.

Az épület műemléki felújítása 2015 novembere óta zajlott – s 2016 májusára elkészült!

Továbbra is várunk minden olyan személyt, közösséget, akik a környék lakóit, vállalkozásait, civil szervezeteit képviselni tudják, és szívesen dolgoznának velünk ebben a projektben.

Filmjeink a youtube csatornán: <https://www.youtube.com/channel/UCny5Q7eps20NOGzb8xJmxMg>

Weboldal: <http://balatoncsicso.reblog.hu/> <http://www.balatoncsicso.hu>, <http://www.forsterkozpont.hu>

MEGHÍVÓ JÖVŐTERVEZŐ BESZÉLGETÉSRE

Kedves Nivegy-völgyi Lakos!

Zajlik a csicsói plébánia felújítása, a tervek szerint az épület egész Nivegy-völgy lakosságát fogja szolgálni.

Minden itt lakónak vannak gondolatai, tervei Nivegy-völgygel kapcsolatban, amit családjával, barátaival meg szokott beszélni. Bővítsük ki a kört, beszéljessünk nagyobb közösségben, beszéljessünk az egész völgygel!

Beszélgetésre hívunk MINDEN NIVEGY-VÖLGYI LAKOST, vállalkozót, itt nyaralót, érdeklődőt, akit érdekel és aki alakítani szeretné a völgy jövőjét.

2016. március 12-én délután a Szentantalfai Faluházban várjuk az érdeklődőket 14:00 és 20:00 óra között beszélgetésre, majd egy közös vacsorára.

A JÖVŐTERVEZŐ BESZÉLGETÉS TERVEZETT PROGRAMJA:

Időpont 2016. március 12. 14:00-20:00

Helyszín Szentantalfai Faluház (Szentantalfa, Kút u. 1.)

Téma: A Nivegy-völgy jövője

Tervezett program:

Jövőtervező beszélgetések kis csoportokban

Műhelymunkák az alábbi témákban:

- Foltvarrás
- Gyógynövények
- Sütéménykészítés
- LEADER program, pályázatok

Vacsora

Egyéni beszélgetés / konzultációs lehetőség az előadókka.

A részvétel ingyenes, de előzetes jelentkezéshez kötött.

Plusz: Gyerek „játsház”, amíg a felnőttek terveznek.

A programon a gyermekeket is szívesen várjuk kézműves foglalkozásokkal és a Nivegy-völgy mesetérképének elkészítésével.

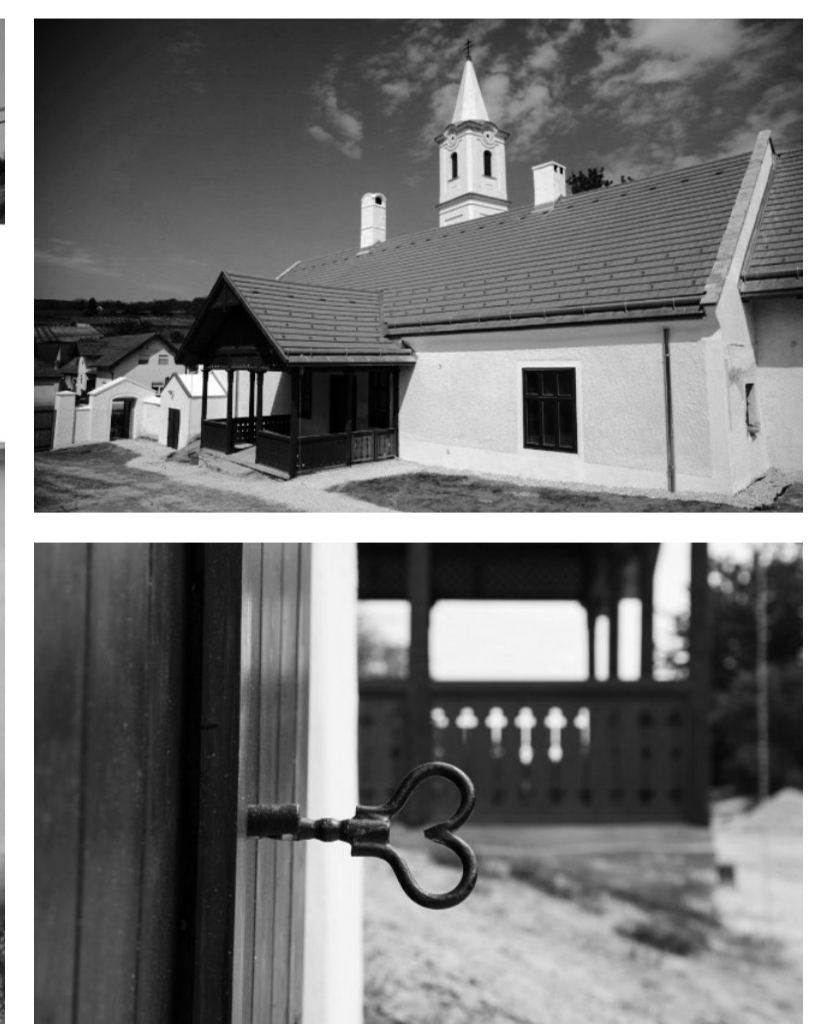
Szeretettel várjuk!

Balatoncsicsó, 2016. március 3.

Szabó Bálint, elnök

Nivegy-völgyi Római Katolikus

Egyházközségért Alapítvány

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉSZET A MŰVÉSZETEK VÖLGYÉBEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM POZITÍV PÉLDÁK – 3.: VÖLGYZUGOLY

Települési mediáció

A Völgyzugoly Műhely Kft. készítette el Tihany településfejlesztési koncepcióját.

A munka során elsőként alkalmaztuk gyakorlatban a közösségi mediációt, amely kiemelkedően sikeres együttműködést eredményezett a lakosság és a falu vezetése között. Kísérletet tettünk - mediációs módszerek alkalmazásával - hogyan lehet már a tervezés korai szakaszában minél hatékonyabban bevonni a lakosságot, s a települések stratégiai szereplőit.

Többek között ennek az új módszernek köszönhetően Tihany nyerte el az Európai Falumegújítási Díjat 2014-ben.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY TIHANY TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ

110. ÖRÖKSÉGVÉDELMI NYILVÁNTARTÓ LAP

CÍM KÖZTERÜLET MEGNEVEZÉSE: KOSSUTH LAJOS UTCA

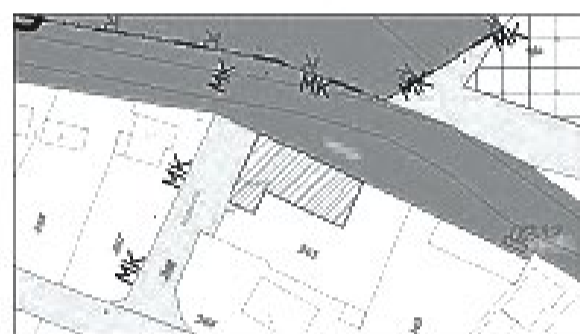
HÁZSZÁM: 12.

HRSZ: 245

AZ ÉPÜLET/ÉPÜLETCSOPORT MEGNEVEZÉSE: FOGAS CSÁRDA, VOLT APÁTSÁGI KOCSMA

JELLENLEGI VÉDELEM: NINCS

JAVASOLT VÉDELEM: HELYI VÉDETT

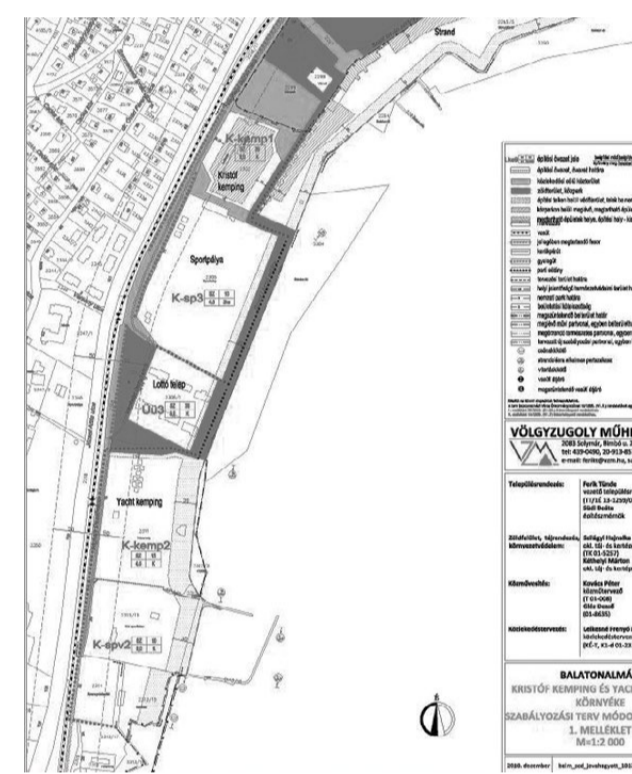

LEÍRÁS:

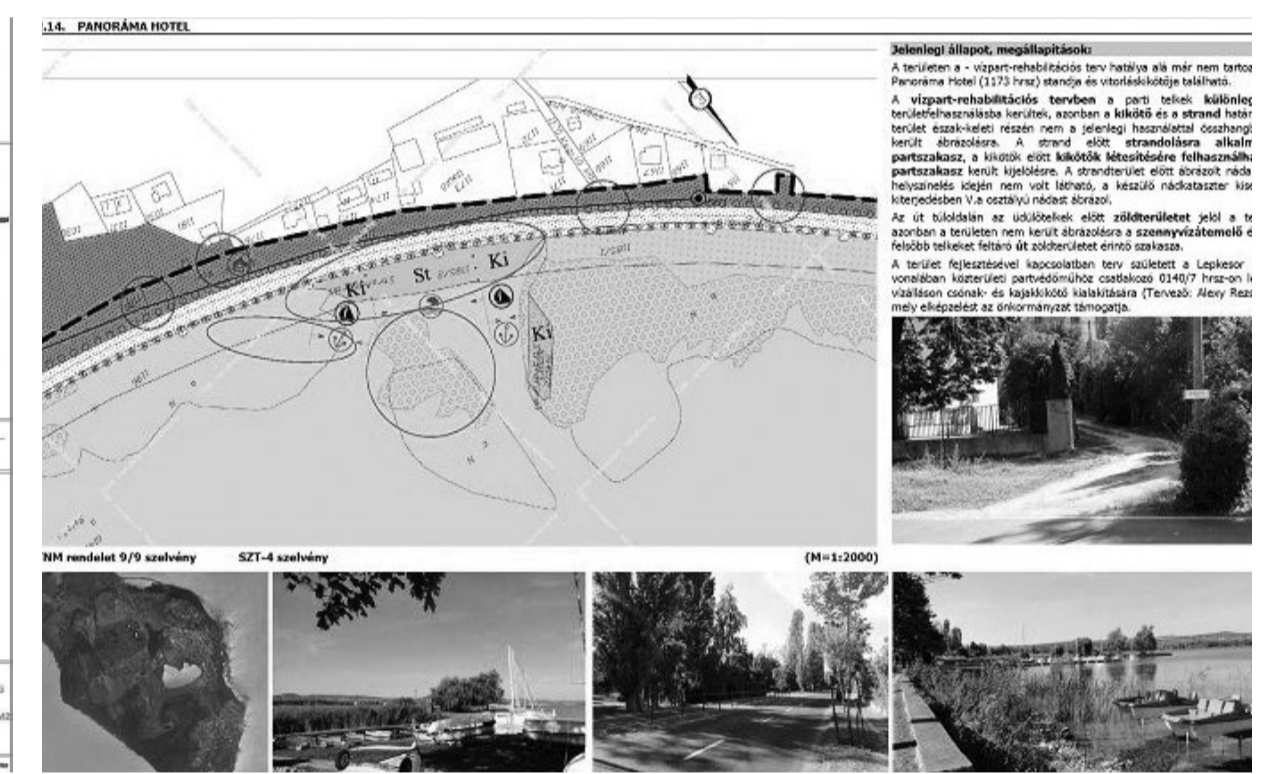
Az épületet 1800 körül emelték, kezdetben apátsági kocsmá volt, melyet bérlők üzemeltettek. Sokáig ez az épület fogadta a faluba érkezőket, hiszen ez volt az első ház a keletre érkező út mellett. A palaborítású kontyfedéllel fedett nagy méretű, teglány alaprajzú, utcavonalon álló épület dél-kelet felé keskenyebb, szintén négyzetes épületrészzel, valamint nagy méretű terrasszal egészül ki. Az archív kép bizonyítéka szerint az észak-nyugati homlokzaton látható, íves lezárású kapunyílás átalakítás eredménye. Az épület ablakai hat üvegszemcsék, fából készültek, faragott ablakkeret veszi körbe őket. A vakolatútkörös kialakítású utcai homlokzat héttengelyes, a szélső ablakokat egy-egy vakolatpillerpár veszi közre. Az épület vakolt, a falmezők sárga színre festettek.

VÁLTOZTATÁSI JAVASLAT:

Javasolt az épület folyamatos állagvédelme, valamint az épület bejárata elé emelt beton rámpa, s a hátsó beton szerkezetű terasz olyan módon való átépítése, mely illeszkedik az eredeti épülethez.

Balatonalmádi szabályozási terv

Tihany vizpart-rehabilitáció

Völgyzugoly Műhely Kft.
Iroda: 1024 Budapest, Káplár u. 7.
Székhely: 2083 Solymár, Bimbó u. 20.
Telefon: +36 1 4390490, +36 1 4390491
Feri Tünde - ügyvezető igazgató,
szakmai vezető
vezető településtervező TT/1 13-1259
okl. építészmérnök É 13-1259
E-mail: ferikt@vzm.hu

Bővebben a mediációról

A Magyar Építész Kamara és a Völgyzugoly Műhely "Konfliktuskezelési, mediációs módszerek alkalmazása a településfejlesztésben" című pályázata azt tűzte ki céljává, hogy valós helyzetben kipróbálva a mediáció lehetőségét s annak tapasztalatait "módszertani kézikönyvként" összegezve, iránymutatásul szolgáljon a konszenzusos megoldások megtalálására a településfejlesztés során.

A kutatás során is alkalmazott mediáció egy több évszázados gyakorlatokkal bíró konfliktuskezelés módszer, mely napjainkban egyre több területen ismét alkalmazásra kerül: a jogi viták rendezése, munkahelyi konfliktusok, gazdasági nézeteltérések esetében egyaránt. A konfliktuskezelés egyik speciális ága a közösségi mediáció akár települési szinten is képes problémák feltárására és megoldások közös megkeresésére.

A civil szféra megerősödésével egyre nagyobb az igény, hogy a helyi lakosok bekapcsolódhassanak, részt vegyenek településük életében. A településfejlesztési koncepciók, stratégiák készítése nagyon alkalmas fórum arra, hogy a döntéshozók és a lakosok párbeszéde meginduljon és közös érdekek mentén kezdjenek el munkálkodni.

E közös érdekek és értékek megtalálásán, a feltárt problémák megoldásán, hiányok megszüntetésén alapuló, közmegegyezéssel kialakított fejlesztési elképzelés közösségformáló ereje vitathatatlan.

A közösen kialakított fejlesztési elvek előremutatják, hogy a megvalósításon is együtt tudnak dolgozni az előkészítés során együttműködő partnerek.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY TIHANY TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ

H9. ÖRÖKSÉGVÉDELMI NYILVÁNTARTÓ LAP

CÍM KÖZTERÜLET MEGNEVEZÉSE: BATTHYÁNY UTCA

HÁZSZÁM: 8.

HRSZ: 178

AZ ÉPÜLET/ÉPÜLETCSOPORT MEGNEVEZÉSE: LAKÓHÁZ

JELLENLEGI VÉDELEM: NINCS

JAVASOLT VÉDELEM: HELYI VÉDETT

ÉPÜLETELEÍRÁS:

A telken két épület található. A védendő lakóház utcavonalától beljebb épült, nyeregtető fedű. A nádfedésű, négyzetes tetőablakkal áttört tetőtípusú gerincvonala az utcával közel párhuzamos. Az utcai homlokzat nyílászáróit kicserélték: rajta két nagy méretű, háromszögletű ablak, s az ajtó mellett elhelyezkedő keskenyebb ablak látható. Az épület vakolt, a falsíkok fehérek, a lábazat szürke színre festett. A lakóház előtti, kis méretű, utcára merőleges gerincű nádteresztős melléképület szintén védendő.

VÁLTOZTATÁSI JAVASLAT:

A lakóépület esetében javasoljuk a lábazat csapadékvíz elleni szigetelését és egységes szürke színre festését, esetleges átalakításkor a nyílászárók cseréje ajánlott.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉSZET A MŰVÉSZETEK VÖLGYÉBEN '2016

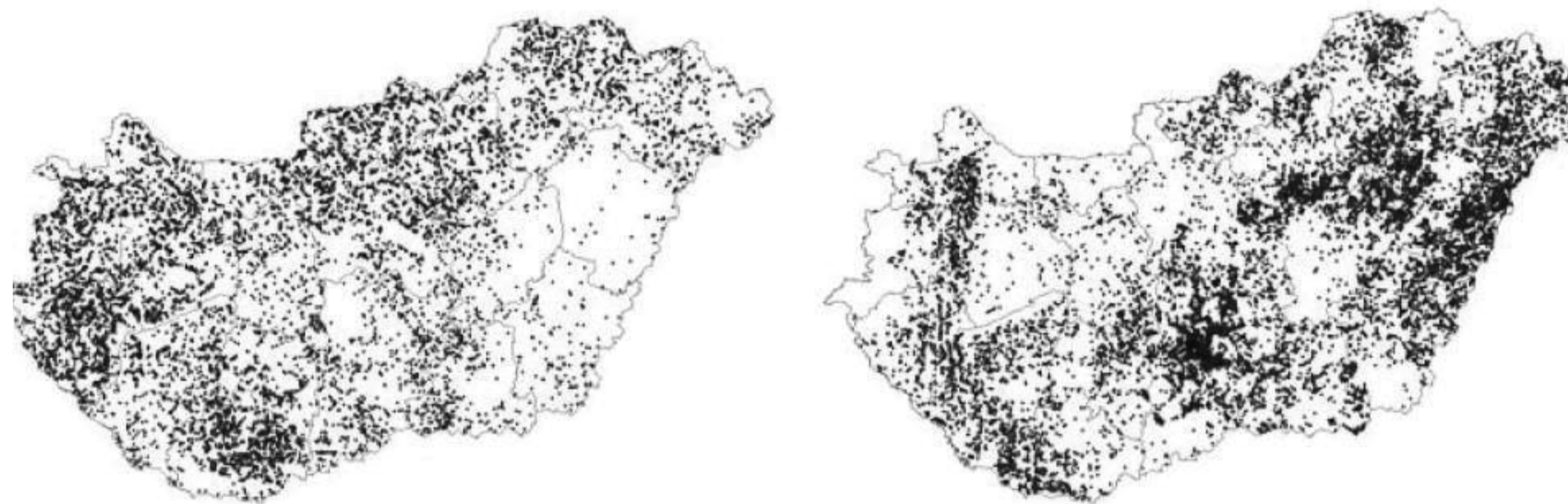
ÉRTÉK+VÉDELEM

POZITÍV PÉLDÁK – 4.: TÁJÉRTÉKKATASZTER (TÉKA)

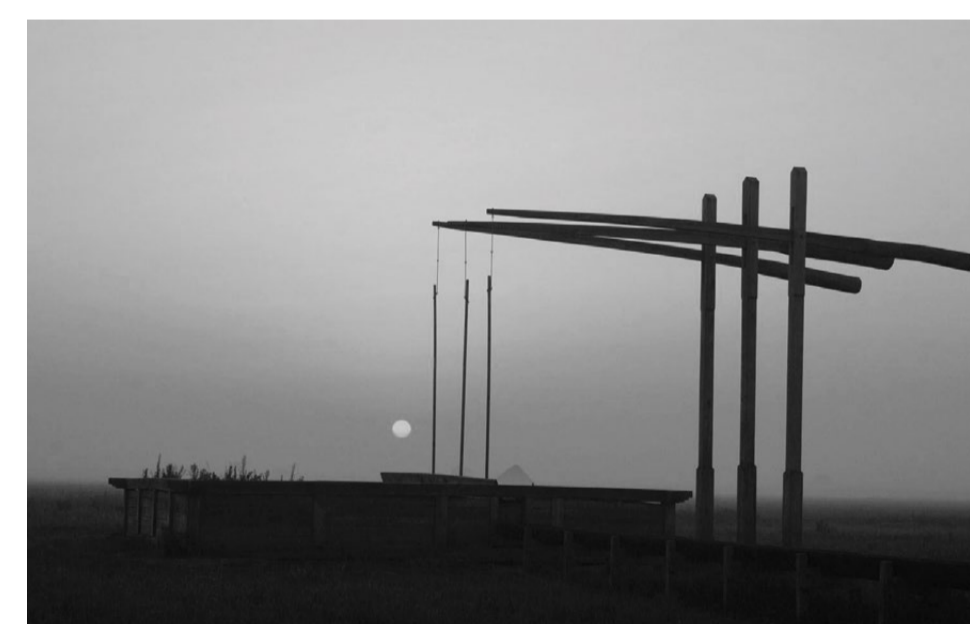
A természetvédelmi és a kulturális örökségvédelmi törvény hatálya alá eső objektumok mellett még számos olyan tájérték található az országban, amely országos szinten nem kiemelkedő jelentőségű, de mindenképpen fontos eleme a tájnak, a helyi értékeknek, hagyományoknak, környezet-tudatnak. Az eddigi felmérések azt mutatják, hogy ezeknek a nem védett tájértékeknek a száma jelentősen meghaladja védett értékek nagyságát, ugyanakkor az is tapasztalható, hogy számuk a megváltozó gazdasági környezet, életmód és védelem hiánya miatt rohamosan csökken.

A Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Karának irányításával létrehozott TÉKA 2009 őszén indult. A felmérő és kutató akció kulturális és természeti örökségünk számos területére kiterjedt, - a már ismert műemlékektől a régi bakterházakon, gémeskutakon, tájfajtákon, mozaikos tájszerkezeten, nevezetesen öreg fákon, harangokon, legendákon át a faluszéli kőkeresztekig.

A projekt 2010 végéig tartott, szakmai partnerei a Norvég Élettudományi Egyetem Tájépítészeti és Területfejlesztési Kara, a Földmérési és Távérzékelési Intézet, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, valamint a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat voltak.

Országos lefedettségű tájértékek (kőkeresztek, gémeskutak)

A TÉKA általános célja:

- egy olyan átfogó, az ország egészét lefedő tájérték-kataszter elkészítése, amely hozzájárul a kulturális örökség megőrzéséhez;

A TÉKA konkrét célja:

- a tájérték kataszter módszertani megalapozása, adatbázis kialakítása, működési keretrendszerének megteremtése, fenntartása és működtetése, terepi felmérések szervezése;

A TÉKA hosszútávú, közvetett célja:

- egy szélesebb együttműködés kereteinek megteremtése a szakmák érintett képviselői, a civilek és a helyi lakosok között, amelynek révén folyamatosan biztosíthatóvá válna a tájértékek adatainak gyűjtése, rendszerezése, szolgáltatása, publikálása és ezáltal maga a tájvédelem, kulturális örökségvédelem nagyobb jelentőséget kapna.

A kataszter nemcsak a kutatók, önkormányzatok és döntéshozók szakmai munkáját segítheti, hanem interneten keresztül bárki számára elérhető lesz. A helyiek és az utazást tervezők megkereshetik rajta a környék rejtett értékeit, sőt ők maguk is hozzájárulhatnak az adatbázis gyarapításához új információk feltöltésével.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉS ZET A MŰVÉ SZETEK VÖLGYÉBEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM POZITÍV PÉLDÁK – 5.: VÖLGYTÖRTÉNET

Mialatt pozitív példákat keresünk-találunk a Völgy környékén, a Balaton-felvidéken, - vigyázó szemünket vessük a közvetlen közelbe is: ide Kapolcsra, sőt kifejezetten a Művészetek Völgyére,

annak történetére, - amelyet az értékörzés speciálisan rokonszenves példája dolgoz fel. Speciális, - mert bár a világhálón ma már örvendetesen sok helytörténeti oldallal találkozhatunk, a VölgytörtéNET egyszerre foglalkozik a település múltjával, jeles helyszíneivel, eseményeivel, - s egyszerre a művészeti fesztivál legendáriumával. Mind- ez egy kiállítási zászlón persze bemutatathatlan, itt és most nem is ez a cél, csak néhány mozaik-darab a javasolt rákattintás elé (www.volgytortenet.hu), - de még mielőtt Hely- ség Névtárról és PalackPostáról, archív fotókról és Hatvany Csaba-grafikákról, VölgyFutárról és MalomMehívóról esne szó, álljon itt a DOKUMENTUM, szintén e hon- lapról, naná, - álljon itt az a lap, amelyet az Alapító Atyák és az Alapító Anyák, akik az Eger-patak Mayflower-ével, és/vagy a Fekete-hegy Vereckei-hágóján érkeztek a Völgybe, - mind-mind ezt tartották a kezükben, - igen, az Első Kapolcsi Művészeti Napok Program-címlapja, amelyet most Ön is tanulmányozhat, kedves Völgylátogató, aki épp' itt tart az olvasásban, íme:

Grafika: Hatvany Csaba

Kuty-ház

1918: Kuty-ház; 1945: Kuty-ház, Kuthy-ház; 1961: Téesz-iroda; 198 2: Téesz-iroda;1994: Kastély; 2010: Kastély

Leírás:

Épület. A Kuthy-ház az 1920-as évek végéig a módos kisbirtokos Kuthy családé volt. A ház későbbi tulajdonosától ál- lamosítással a falu birtokába került és az 1980-as évekig téesz-irodaként működött (Egervölgye Mezőgazdasági Ter- melő Szövetkezet). A fesztivál alatt neve Kastély, bár ezt a kapolcsiak ritkán említik. Gyűjtötte: Gaál Sándorné tanár

Katolikus templom

A római katolikus templomot késő barokk stílusban, 1783-ban építtette Nemeskéri Kiss Pál veszprémi nagyprépost, gyaníthatóan Jacob Fellner (1722-1780) morva származású német építész tervei alapján. A szentély és a kápolna fres- kóit kezdetben Xaversich Ferdinánd székesfehérvári festőnek tulajdonították, valószínűbb mégis, hogy Johann Ignatz Cymbal (1722-1795) osztrák festő készítette. Orgonája 1784-ből való, a szószék 1800 körül készült. Berendezése copf stílusú. A kápolna alatt kripta van, ide temették az építető prépost három rokonát: Scultéti Katalint, Kiss Ferencné Scultéti Apollónát és Goóri Györgyöt. Búcsúja Szentháromság vasárnapján, amit a pünkösdi utáni első vasárnap tar- tanak.

Palackposta

„Küldj egy jelet...!”, képet, fotót, ami Téged Kapolcshoz és a Művészetek Völgyéhez köt, vagy írd levelet egykori önmagadnak, melyben egy történe- tet mesélsz el! Ha voltál már a Völgyben és megesett veled, ami megesett és olthatatlan készíttetés érzet arra, hogy elmeséld: írd le, told fel és adj mellé képet, képet, meg képet, hogy színesebb legyen! Mindezt megteheted itt: www.muveszetekvolgye.hu vagy www.volgytortenet.hu oldalakon. Vagy elküldheted palackpostán feladva!

Malommehívó

Malomföltámadás? Malom! Főll! Támadás! Írom, s kérdezem rögtön, támadás(?) ki ellen? Igen, támadás. Ez a „föltámadás” támadás a múlt-felejtés ellen, az érzelmek nélküli világ ellen, a figyelmetlenség ellen, a felejtés, a vesztes, a vesztegetés ellen.

1993-ban e közel negyven éve mozdulatlan, keréktelen malom udvarán szerenádot adhattam Szaller néni- nek, aki még látta forogni a most újrainduló malomkereket... hiszen amióta világ a világ, és még három nap, azóta: „...Jobbról, és balról bükk-, cser- és tölgyfák- kal koszorúzott hegyek lábánál, a fűzesek árnya alá rejtőzködött szerény EGREGY- folyó kíséri vándorlépteid és; malmok szakadatlan sora...” (Pályi László 1870.)... 1950 óta csak romok, romlások, a malmok fenségesen dohogó kerek- e helyett csönd, vízcsobogás is alig, s most íme ezekből itt egy, egyetlenegy, a hajdani SZALLER—, ma FALUMALOM, neked, nekünk, múltidéző, csodálatra méltó szellem- hely, a föltámadás példázata.

A KERÉK INDUL...

2000. június 16-án, pénteken, 18 órakor KAPOLCSON, a FALUMALOM-nál és várunk, nagyon várunk, hogy megoszthassuk Veled örömünk, hogy lásd: INDUL A KERÉK...

Galkó Balázs

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉSZET A MŰVÉSZETEK VÖLGYÉBEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

POZITÍV PÉLDÁK – 6.: VIGÁNTPETEND - CSÓROMFÖLDE

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI JAVASLAT

A módosítás során a Településszerkezeti terv is módosul a külterületen, az általános mezőgazdasági terület övezetbe sorolt 071 hrsz-ú telek különleges beépítésre nem szánt területbe kerül átsorolásra, melyen ökológiai szemléletű oktató és alkotó tábor kerülhet elhelyezésre. A Különleges terület – oktatási, turisztikai területen (Kto) belül oktatási, kulturális, turisztikai célú épületek helyezhetők el.

Jelenleg az évenként meghirdetett Hello Wood nemzetközi alkotó táborának a területtől délre eső Csórompuszta ad helyet, mely a településrendezési eszközökben különleges beépítésre szánt oktatási területként szabályozott. Mindkét terület egy majorsághoz tartozott, Csórompusztán voltak részben ma már átépített főépületek és Csóromföldén a cselédségi-kiszolgáló épületek. A két területet a 061 hrsz-ú földút köti össze, a két terület távolsága kb. 700 m. Az első időszakban a szezonálisan működő alkotó tábor bázisa továbbra is Csórompuszta marad.

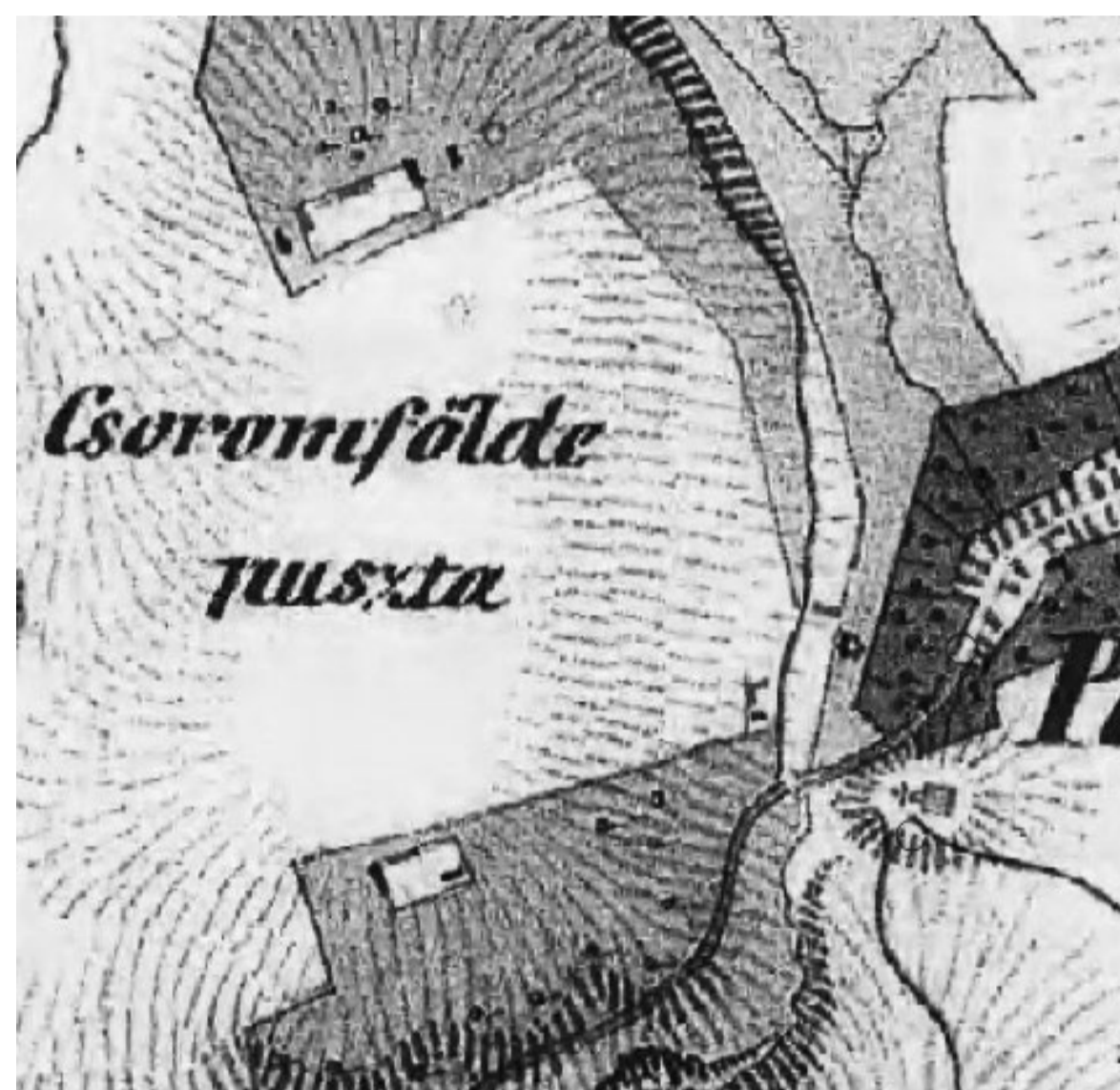

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI VIZSGÁLATOK

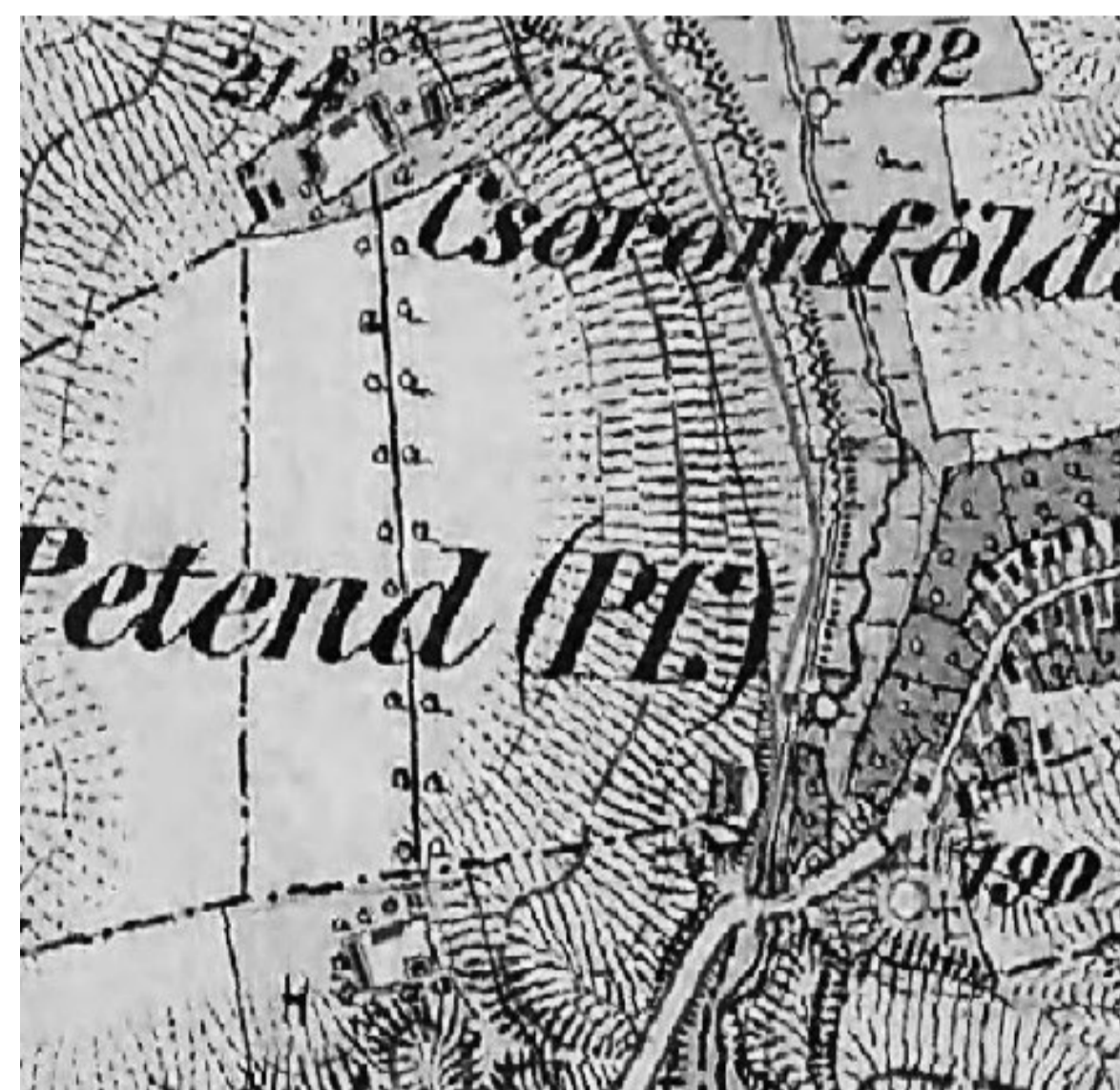
Csóromfölde, azaz egykori uradalmi székhely Csórompuszta korábbi majorsági területe (071/1 hrsz) a település nyugati részén, a Dörögdi medence egyik legmagasabb pontján található. Megközelítése Veszprém illetve Tapolca irányából a 77-es főútról Csórompuszta felé vezető útról közelíthető meg, a 061 hrsz-ú földútról. A település belterületétől kb 4. km távolságra fekszik, a 061 hrsz-ú és egy Kapolcs irányába vezető földút találkozásánál. A 071/1 hrsz-ú terület nagysága 1,9259 ha, művelési ága legelő, 2-es minőségi osztállyal.

A jobboldali térképen látszik: az első katonai felmérés idején jól körülhatárolható lakott településrész, amelyre lényegében mára csak a földhivatali alaptérképen szereplő telekhatárok utalnak. Azonban a korszerű technikának köszönhetően mégis kirajzolódik az egykori majorság területe.

I. katonai felmérés (1780-1784)

II. katonai felmérés (1806-1869)

FEJLESZTÉSI IGÉNYEK, BEÉPÍTÉSI, VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK

A módosítás a település egykori majorságának területét érinti. Ma a majorságnak csak a nyomai lelelhetők fel, de a település történelmének szerves része. Ezt a területet élesíti fel a Hello Wood építészeti tábort is működtető alapítvány.

„A Hello Wood 2011 óta szervez nagy sikerrel oktatási-kutatási programokat, alkotó táborokat Csórompusztán, Vigántpetend határában. 2016-ban a Csórompuszta szomszédságában található Csóromfölde területének megvásárlásával célja egy ökológiai-gyakorlati tapasztalatokra, a személyes megélésre épülő oktatási és kutatási központ, nyári egyetem létrehozása. A kutatás fókuszában a természeti környezet fejlesztetősége, az épített környezet és a természet viszonya, illetve a fenntartható organikus területfejlesztés lehetőségei és a vidék fejlesztésének új módszerei állnak. A terület helyet adhatna ezáltal olyan kulturális oktatási programoknak, melyek képesek a helyi lakosok és a világ minden tájáról érkező résztvevők számára a környezettel való tudatos együttélés lehetőségeit, régi és új formáit felmutatni. A tervezett fejlesztés során a terület, a környezet tiszteltetés mellett, megfelelő tájhonos növényekkel és a tájjelleghez illeszkedő szükséges és elégséges épületekkel gazdagodna.

A cél, hogy a területen található eredeti épületek romjai melletti tájba illeszkedő, ökológikusan fenntartható környezet szülessen, mely képes több korosztály számára az oktatás és kutatás ideális és léptékhelyes feltételeit biztosítani. A Csóromfölde fejlesztési program, összhangban a szomszédos csórompusztai fejlesztésekkel és Vigántpetend hosszútávú fejlesztési terveivel, az egykor lakott Majorság területét szeretné újraéleszteni.”

A tábor jellemzően szezonálisan működik, első ütemben csak a 2-3 hétre telepített minőségi (ideiglenes) faházak elhelyezésével, a későbbiekben állandó tárolási és a funkcióhoz kapcsolódó helyiséggel rendelkező épület(ek)elhelyezése is szükségessé válik.

Külön hangsúlyozandó: a tervezett területfelhasználás messzemenően összhangban van nem csak az érintett település Vigántpetend hosszútávú településfejlesztési elképzeléseivel, hanem a környező települések turisztikai fejlesztési célú elgondolásaival is.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉS ZET A MŰVÉ SZETEK VÖLGYÉ BEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

CSÓROMPUSZTA – HELLO WOOD 2011 ÉS 2013

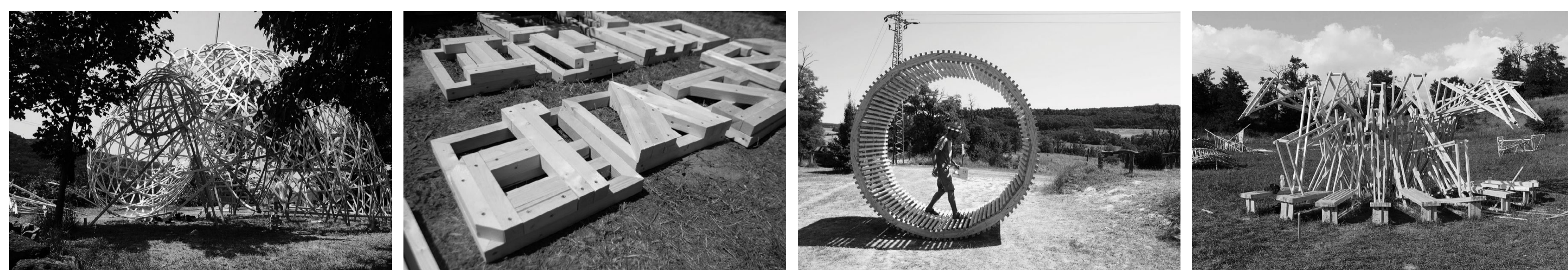
Hello Wood 2011 - Wood, film & typo workshop

Nyári egyetem hangulatában, esti szakmai előadásokkal egybekötött kötetlen beszélgetésekkel, koncertekkel, vetítésekkel bővül a Hello Wood idei programja. Előadóink között neves építészek, grafikusok, szakterületükön elismert egyetemi tanárok szerepelnek.

Wood workshop: A faépítészeti ág immáron 10 csapattal indul, 5 magyar és 4 külföldi felsőoktatási intézmény építészeti kara kapott meghívást, egyenként 4-5 hallgatót delegálnak a workshopra. A résztvevő diákok 5 fős csapatokat alkotva, intézmények és nemzetek keveredése mellett, egy a szakmájában kiemelkedő, elismert csoportvezető szárnyai alatt valósíthatják meg egyéni ötleteikből szőtt közös elképzeléseiket egy hét leforgása alatt. A csoportvezetői rendszer egyedülálló lehetőség az építész generációk közötti falak lebontására, olyan ismeretségek kialakítására, melyek az egyetem falain túlmutatnak.

Typo workshop: installáció tervezése és készítése 1 km papír felhasználásával, reflektálva a helyszínre.

Video workshop: Hogy mutatnád be egy falu mindennapi életét? A négyfős stáboknak -színész, operatőr, rendező, csoportvezető- ki kellett találniuk egy, a stáb színész tagja által alakítandó karaktert, akit bele kell helyezniük a falu valós, mindennapi életébe. Egy 5 perces fikciós rövidfilmet kell létrehozni egy fiktív karakterre támaszkodva, a falu lakói által alakítandó amatőr szereplőkkel, a falu valós helyszínein. Érdekel minket az a helyzet, ahol a valós élet és a fikció találkozik egymással. A filmet egy hét leforgása alatt kell előkészíteni, leforgatni és megvágni. A rövidfilmek első vágott verzióját a hét végén a workshop résztvevői, az érdeklődő helybéliek, valamint a záróeseményre meghívott vendégek számára levetítjük.

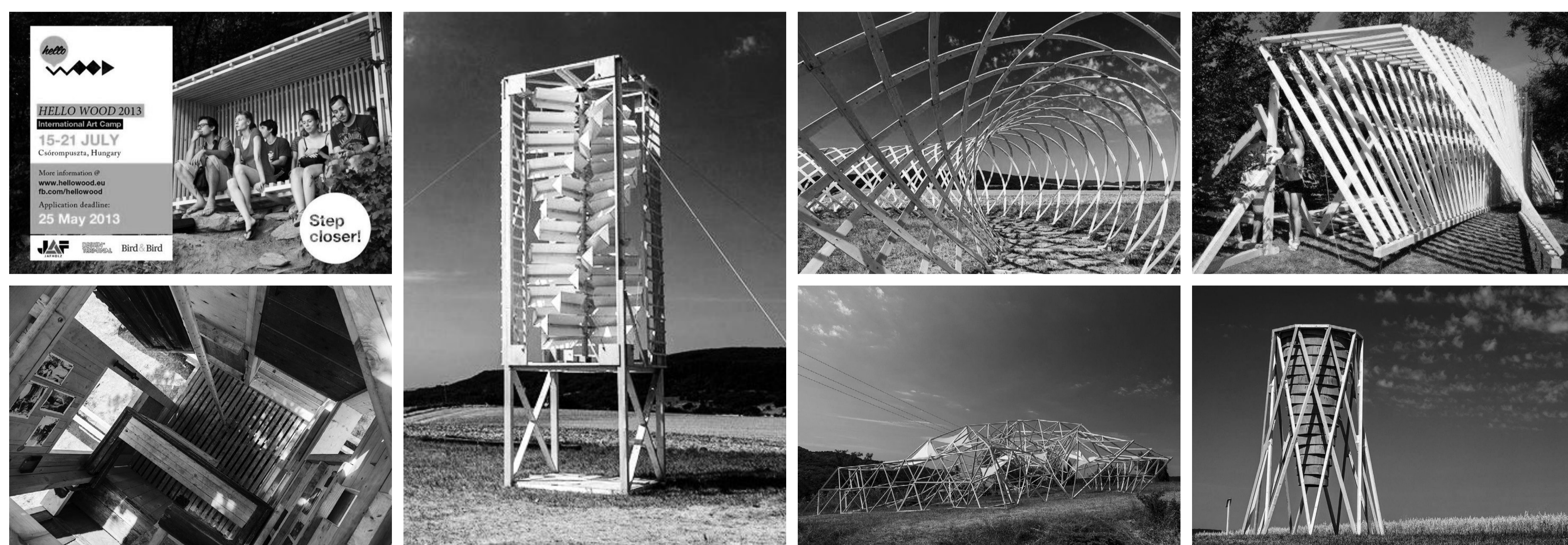

Hello Wood 2013 – LÉPJ KÖZELEBB!

Történeteket keresünk, folyamatosan változó, megtapasztalható matériát.

Olyanokat, mint amilyen maga a fa. Lehetnek ezek invenciók, amelyek összehoznak időst és fiatalot vagy épp nőt és férfit. Olyan installációk születését, melyek kapcsolatot teremtenek. Rámutatnak az érintkezési pontok nélkülözhetetlenségére, a személyes kontaktus pótolhatatlanságára. Itt most sem elég, ha valami szép. Találmányok, amelyek rámutatnak a művi környezet és a létrehozói közötti kapocs különös elemeire. Vagy épp olyan alkotások, amelyekről az eddig passzív szemlélő aktív szerepet vállal ember és természet kapcsolatában. A Hello Wood 2013-ban összeköt, szorosabbra fűz és közelebb visz.

Figyelembe véve az elmúlt évek tapasztalatait és a Ti észrevételeiteket (mindenki építeni akar) 2013-ban a Hello Wood programját nem szakmák vagy szakterületek szerint tematizáltuk; idén a Wood Workshopok résztvevői - akár építész, tájépítész, szobrász, festő, tipós, zenész, ninja stb. - azok a hallgatók, akiknek ezeregy ötletük van, hogyan kerülhetünk közelebb.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉSZELET A MŰVÉSZETEK VÖLGYÉBEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM

CSÓROMPUSZTA – HELLO WOOD 2013 ÉS 2015

Hello Wood 2014 - AZ EGYENSÚLY ÉPÍTÉSZETE

Az előző évhez hasonlóan az alkotótábor nem szakmák vagy szakterületek szerint csoportosításról, hanem egy programadó központi gondolatról szól, amely idén az **EGYENSÚLY**.

Az egyensúly dinamikusan változó, lüktető s valójában csak pillanatokra létező jelensége az építészet, a design és a képzőművészet területén is jól értelmezhető, hiszen az egyensúlyra törekvés a kreatív és alkotó folyamatok minden elemében és pillanatában ott van. A folyamatos aránytalanságok szülik egy-egy pillanatot, ha tetszik, a mű egyensúlyát.

Olyan művek megalkotását tűztük ki célul, amelyek a bizonytalanság, a kételkedés és az építészetileg is jól értelmezhető aránytalanság fogalmaira reagálva képesek az egyensúly törekvény pillanatának ábrázolására; bemutatják az egyensúly természetét, vagy látványosan és jól értelmezhetően ragadják meg annak egy-egy markáns aspektusát.

Idén a tábor hét helyett nyolc napig tartott, s elsősorban természetesen az Egyensúly-téma köré épített téri konstrukciók létrehozásáról szólt, - de voltak itt építészeti előadások, filmek, profi séf által készített finom ennivalók, kitűnő borok és buli is. S mindenekelőtt itt volt ez a lenyűgözően szép táj, hogy a létrehozás öröme inspirálja.

Hello Wood 2015 – FALU PROJEKT

A falu a hagyományos értelmezés szerint az a legkisebb településesség, ahol a közösség különböző szerepkörei építészeti formát kapnak. Kialakulása lassú folyamatok eredménye.

A falu szerkezete, képe saját történelmi, társadalmi, politikai és környezeti összefüggés-rendszerének leképeződése. A Hello Wood FALU PROJEKT központi kérdése az, hogy értelmezhető-e ez a folyamat fordítva? Létrehozható-e egy falu egy hét alatt, helyszíni településtervezéssel, ahol a résztvevők nem csupán élhető szerkezeteket, hanem közösséget is építenek?

A Hello Wood építész-csapatának nem volt célja, hogy már létező falu-struktúrákat másoljanak, vagy azokat megpróbálják áthelyezni a csórompusztai alkotótábor kontextusába. A csoportvezető építészek a világ minden tájáról érkeztek Chilétől Japánig, és hamar kiderült, hogy sokszor teljesen különböző nézeteket vallanak a falu szerkezetéről: amíg például a magyar falu lineáris szerkezetű, addig Mexikóban a települések sugaras felépítésűek. Mindez azt is jelentette, hogy az alkotóknak nélkülözniük kellett a valós falvak és közösségek kulturális és építészeti hagyatékát. Az így létrejött alkotói szabadság eredménye egy olyan fúzió, amelyet a világvárosokból érkezett építészek nemzetközi csoportja ideálisnak tart.

Az installációk között található migrációs ház és bivakház, közösségi színpad és szentély, a születés és a halál körforgását megörökítő lakóépület, kilátóba épített zuhanyzó, sőt még egy guruló kocsi is. A csórompusztai táborban felépült installációk a tábor után a Művészetek Völgye egyik központi helyszínére, Vigántpetendre kerültek.

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM

ÉPÍTÉSZELET A MŰVÉSZETEK VÖLGYÉBEN '2016

ÉRTÉK+VÉDELEM CSÓROMFÖLDE – HELLO WOOD 2016

Hello Wood 2016 - LETELEPEDÉS: A MEGÉRKEZÉS RÍTUSAI

Idén a hangsúly a letelepedésre, az otthonteremtésre, a hosszabb távú tervezésre kerül, melynek keretében a csapatok egy permanens rendszert, az építészek által ideálisnak tartott falu szerkezetét hozhatják létre.

A terv egy olyan Hello Wood falu megépítése, amelynek épületei a tavalyi évvel szemben már nem vándorolnak. A tartós épületközösség campusszá áll össze, amelyet évről évre benépesítenek a diákok és csoportvezető tanárok, így biztosítva a campus folyamatos megújulását.

Miután a résztvevők megérkeznek a Faluba, a letelepedés építészeti kihívásait vizsgálják. Olyan problémákra keresik majd a választ, mint a vendég és vendéglátó szerepek ideiglenes, felcserélhető státusza, a megérkezést követő első (pragmatikus vagy szimbolikus) építészeti mozzanatok, illetve azt is vizsgálják, miként tud egy tér befogadni különféle szokásokat, és milyen az az építészeti nyelv, amelyet a közösség sajátjának érez.

E kiállítási képsorozat a színpalak mögé kalauzol - s teszi ezt kettős céllal: egyben invitál minden érdeklődőt, hogy látogassa meg Csóromföldét, a HW-falut, a kész műveket, - egyben pedig bepillantást kíván nyújtani a műhelymunkába, láttatni alkotófolyamatát, - hogy a kész művekkel való találkozáshoz megidézze azok létrehozásának, „Csóromföldre meghódításának” atmoszféráját.

A JÖVŐ

A Művészetek Völgye környezetében mindazok, akik az Építészet ügyét (el)hivatottak képviselni – nagy várakozással, és összefogással-közös tervekkel tekintenek az állandó építészeti program-helyszínre, a kiépülő Hello Wood-településre.

Koncepciónk a nyári időszakban, a Művészetek Völgye tíz napjától függetlenül is működő, de a Völgy-időszakban persze „csúcsra járatott” bázishely - építészek és nemépítészek számára egyaránt vonzó - magas színvonalú építészeti programokkal való megtöltéséről szól, - ahol ezen tematikus konferenciák, építészeti és társművészeti kiállítások, alkotótáborok és szellemi workshopok mellett koncertek, filmvetítések, színpadi produkciók is szerepelnek.

Mindezek megvalósítása természetesen további partnerekkel, együttműködéssel reális. A legközvetlenebb, s legfontosabb potenciális partnerrel, a Művészetek Völgye szervezőivel már megkezdődött a konstruktív párbeszéd; közös a szándék, hogy e hosszú távú program első lépéseit már a jövő évi Völgyben megtegyük.

A további potenciális partnerek közül itt és most csak egyet emelek ki: a Magyar Építőművészek Szövetsége frissen választott elnökségének tagjaival pontosan ilyen karakterű „építészet-reprezentáns” programok fontosságáról, megvalósításuk érdekében való összefogásról beszélgettünk. Azt gondolom, e törekvés szempontjából a fenti helyszín / a fenti koncepció – komoly lehetőség, éljünk hát vele.

Ha így lesz, a jövő évi ÉpMűVölgy-kiállítás már bizonyosan erről fog hírt adni. Vizontlátásra 2017-ben!

Eleőd Ákos

FALU+FEJLESZTÉS / ÉRTÉK+VÉDELEM